

УДК 343.98.067
DOI 10.32782/2523-4269-2022-82-1-1-68-71

Чуйко Євген Володимирович,
ад'юнкт

(Донецький державний університет внутрішніх справ, м. Кропивницький)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9791-8309>

ОСОБЛИВОСТІ ПОЧАТКУ РОЗСЛІДУВАННЯ РОЗКРАДАНЬ КОШТІВ ПІД ЧАС РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРОГРАМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У статті відзначено, що внесення змін до Кримінального і Кримінального процесуального кодексів України, пов'язаних із уведенням воєнного стану, суттєво вплинуло не лише на кримінально-правову кваліфікацію розкрадань коштів під час реалізації соціальних програм і процедури прийняття окремих процесуальних рішень, а й на методику розслідування злочинів даної категорії. На основі аналізу механізму заволодіння коштами державних цільових фондів формуються положення щодо можливих методів їх виявлення і документування правоохоронними і контролюючими органами. З урахуванням цього досліджено особливості первинних матеріалів про розкрадання коштів службовими особами державних цільових фондів, що передаються до органу досудового розслідування. На основі визначених особливостей первинних матеріалів про розкрадання коштів під час реалізації соціальних програм сформульовано типові слідчі ситуації початку досудового розслідування: виявлення ознак злочинів та їх документування оперативними підрозділами в результаті моніторингу діяльності державного цільового фонду з використанням оперативно-розшукових методів; виявлення ознак злочинів та їх документування державним органом фінансового контролю в результаті перевірки діяльності державного цільового фонду. Висвітлено особливості вказаних слідчих ситуацій, сформульовано положення щодо особливостей алгоритмів дій слідчого на початковому етапі досудового розслідування.

Ключові слова: соціальні програми, розкрадання коштів, воєнний стан, державні цільові фонди, оперативно-розшукові методи, фінансовий контроль, досудове розслідування.

Постановка проблеми. В умовах воєнного стану одним із найважливіших завдань правоохоронних органів є протидія розкраданням бюджетних коштів. Це стосується, зокрема, такої сфери, як реалізація державних соціальних програм щодо пенсійного забезпечення, соціальної допомоги найбільш уразливим категоріям населення, матеріальної допомоги сім'ям із дітьми, компенсацій утраченого в результаті бойових дій майна тощо. Відповідно до ст. 3 Закону України «Про державні цільові програми» № 1621-IV від 18.03.2004 (із подальшими змінами), соціальні програми передбачають розв'язання проблем підвищення рівня та якості життя, проблем безробіття, посилення соціального захисту населення, поліпшення умов праці, розвиток охорони здоров'я та освіти [1]. Цю функцію виконують відповідні державні цільові фонди, у розпорядження яких виділяються значні кошти з бюджету, у тому числі з використання фінансової допомоги держав – партнерів України у протидії збройній агресії з боку РФ. Війна показала, наскільки це важко реалізувати в умовах масової евакуації, особливо людей, які не можуть самотійно покинути своє помешкання або піклуватися про себе чи своїх дітей і фактично залежать від сторонньої допомоги [2]. Складність документообігу під час здійснення виплат уразливим категоріям населення в умовах воєнного стану створює сприятливі умови для заволодіння бюджетними коштами недобросовіс-

ними службовими особами шляхом зловживання своїм становищем (ч. 2 ст. 191 КК України). Розслідування таких злочинів є складним через їх учинення обізнаними особами у специфічному діловодстві, багатоепізодність, тривалість у часі, досить високу організованість. Особливості методики розслідування значною мірою визначаються умовами його початку – характером первинних відомостей про злочин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потрібно зазначити, що питання розслідування розкрадань майна службовими особами шляхом зловживання службовим становищем у вітчизняній науці в минулі роки були предметом уваги науковців (Г.А. Матусовський [3], О.Є. Користін, С.С. Чернявський, В.І. Василичук [4], Р.Л. Степанюк [5] та ін.). Проведені дослідження торкалися загальних питань розслідування розкрадань, зокрема в бюджетній сфері. Сформульовані положення можуть слугувати базовими для розроблення методик розслідування розкрадань бюджетних коштів в окремих соціальних сферах. Так, К.Г. Гейко на основі цих положень визначив типові слідчі ситуації, які складаються під час розслідування низки кримінальних правопорушень у сфері функціонування державних цільових фондів [6]. Видається, що розгляд усіх кримінальних правопорушень у зазначеній сфері не дав змоги повною мірою висвітлити проблемні питання розслідування саме злочинів, передбачених ч. 2 ст. 191 КК України.

Окрім того, протягом останніх років зазнало суттєвих змін законодавство, зокрема в Кримінальний і Кримінальний процесуальний кодекси України були внесені доповнення, пов'язані із запровадженням воєнного стану, що вплинуло не лише на кримінально-правову кваліфікацію діянь та процедуру кримінального провадження, а й на методику розслідування вказаної категорії злочинів.

Метою статті є визначення особливостей слідчих ситуацій початку розслідування розкрадань коштів під час реалізації соціальних програм в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Передбачене ч. 2 ст. 191 КК України заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем, які вчиняються у сфері виконання державних соціальних програм, є для розслідування досить специфічними злочинами. Це зумовлено низкою обставин їх учинення, які підлягають доказуванню. Зокрема, це стосується особливостей порядку функціонування відповідних державних цільових фондів, через які надається фінансова допомога, та її документального оформлення. Видається важливим урахувати й останні зміни в редакції ст. 191 КК України, пов'язані з уведенням в Україні воєнного стану у зв'язку з широкомасштабною агресією з боку Росії. Йдеться, зокрема, про те, що усталену систему типових кваліфікуючих та особливо кваліфікуючих ознак було доповнено новою особливо кваліфікуючою ознакою – діяння, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану згідно із Законом України від 03.03.2022 № 2117 «Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство» [7]. Цей законодавчий крок пояснюється тим, що в умовах широкомасштабної збройної агресії з боку РФ та запровадження в Україні військового стану особливого значення набуває кримінально-правовий захист права власності, зокрема використання бюджетних коштів для реалізації державних соціальних програм щодо надання допомоги збіднілим та неспроможним верствам населення.

Згідно з оновленою редакцією ч. 4 ст. 191 КК України, привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем в умовах воєнного або надзвичайного стану є тяжким злочином незалежно від розміру заподіяної шкоди (карається позбавленням волі на строк від п'яти до восьми років із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років). Це важливо враховувати не лише для правильної кримінально-правової кваліфікації діяння службової особи, а й істотно впливає на можливість проведення окремих слідчих (розшукових) дій.

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень, викладених у вираках в Єдиному реєстрі судових рішень, інформації, одержаної в результаті опитувань працівників правоохоронних органів, а також останніх змін у законодавстві України дає підстави для виділення таких типових ситуацій виявлення і початку розслідування заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем, які вчиняються у сфері виконання державних соціальних програм в умовах воєнного стану.

Слідча ситуація 1. *Виявлення ознак злочинів та їх документування оперативними підрозділами в результаті моніторингу діяльності державного цільового фонду з використанням оперативно-розшукових методів.*

Щодо виявлення оперативними підрозділами ознак розкрадань коштів у результаті моніторингу діяльності

державного цільового фонду з використанням оперативно-розшукових методів потрібно зазначити, що за останні роки суттєво змінилися підходи до організації боротьби з фінансовими злочинами. У 2019 р. в системі МВС України було ліквідовано Державну службу боротьби з економічними злочинами (ДСБЕЗ), і тільки в 2021 р. створено спеціальний орган – Бюро економічної безпеки України (далі – Бюро). Відповідно до Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» № 1150-IX, який Верховна Рада України ухвалила 28 січня 2021 р. (набрав чинності 25 березня 2021 р.) [8], це центральний орган виконавчої влади, на який покладаються завдання щодо протидії правопорушенням, що посягають на функціонування економіки держави. Свої функції Бюро здійснює через діяльність своїх детективів, які наділені правом у межах компетенції, визначеної Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» та Кримінальним процесуальним кодексом України, здійснювати оперативно-розшукову діяльність і досудове розслідування кримінальних правопорушень, віднесених законом до підслідності Бюро економічної безпеки України.

Згідно з п. 3 ч. 3 ст. 216 КПК України, кримінальні правопорушення, передбачені ст. 191 КК України, віднесені до підслідності детективів Бюро економічної безпеки України, за умови, що розмір предмета такого кримінального правопорушення або завданої ним шкоди становить від п'ятисот до двох тисяч розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, установленого законом на час учинення кримінального правопорушення, та його вчинено службовою особою державного органу, органу місцевого самоврядування, суб'єкта господарювання, у статутному капіталі якого частка державної або комунальної власності перевищує 50 відсотків, та досудове розслідування такого кримінального правопорушення не віднесено до підслідності Державного бюро розслідувань чи Національного антикорупційного бюро України. У всякому разі Бюро економічної безпеки України уповноважено на здійснення оперативно-розшукової діяльності щодо виконання державних соціальних програм, на які виділяються багатомільярдні суми бюджетних коштів. Ця діяльність спрямована на протидію кримінальним правопорушенням, що посягають на бюджетні кошти, спрямовані для надання допомоги збіднілим та неспроможним верствам населення в результаті агресії РФ. Очевидно, що обсяги таких коштів будуть нарощуватися, оскільки кількість знедолених людей постійно зростає. Передбачається, що у формуванні таких цільових фондів значну роль відіграватиме фінансова допомога з боку країн – партнерів України у протидії російській агресії, що виводить завдання забезпечення ефективності виконання цих коштів на міжнародний рівень.

У зв'язку з викладеним, перш за все, потрібно зазначити, що злочини, які вчиняються у сфері виконання державних соціальних програм, за своєю сутністю характеризуються, по-перше, високим рівнем прихованості (латентності). Зовні дії злочинців виглядають як звичайні законні операції, передбачені законодавством про окремі види державних цільових фондів, щодо оформлення і подання документів, нарахування виплат, укладення договорів, перерахування коштів на банківській рахунок чи пластиківу картку тощо. Але за цими зовні легальними діями може криїтися змова між співучасниками тієї чи іншої оборудки відповідно до сфери діяльності певного фонду про викрадення його коштів або незаконного заволодіння ними як фінансового ресурсу

(допомоги, компенсації, дотації). Така злочинна діяльність здійснюється приховано, правопорушниками виконується цілий комплекс спеціальних заходів маскування змісту злочинної діяльності та її слідів.

По-друге, під час учинення розкрадання у сфері виконання державних соціальних програм, як правило, відсутня потерпіла особа, яка в інших ситуаціях звертається за допомогою до правоохоронних органів щодо захисту порушених прав, ініціює відкриття кримінального провадження і відіграє активну роль як сторона обвинувачення. Фактично ж шкода такими злочинами заподіюється тільки державі (бюджету), і для виявлення таких злочинів потрібні спеціальні заходи з боку контролюючих та правоохоронних органів: документальні ревізії, комплекси аналітичних заходів із використанням ресурсів інформаційно-пошукових систем, комплекси слідчих дій та оперативно-розшукових заходів. Але проблема виявлення злочинів даної категорії ускладнюється тим, що недобросовісні службові особи державних цільових фондів, а також підприємств, які користуються послугами зазначених фондів, нерідко встановлюють корупційні зв'язки зі співробітниками контролюючих і правоохоронних органів, які попереджають злочинців про заплановані контрольні-перевірочні заходи. Варто погодитися з думкою фахівців, які зазначають, що загальна криміналізація економічних процесів призвела до загальноприйнятої практики використання з корисливою метою службового становища і здійснення операцій на межі закону і злочину [9, с. 34–35].

Таким чином, виходячи з аналізу механізму вчинення розкрадань у сфері виконання державних соціальних програм, можна стверджувати, що використання оперативно-розшукових методів є важливим способом виявлення підготовлених та вже вчинених злочинів даної категорії. Відповідно до ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 № 2135-ХІІ, оперативним підрозділом для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності надається право:

- порушувати в установленому законом порядку питання про проведення перевірок фінансово-господарської діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності;
- ознайомлюватися з документами та даними, що характеризують діяльність підприємств, установ та організацій;
- негласно виявляти та фіксувати сліди тяжкого або особливо тяжкого злочину, документи та інші предмети, що можуть бути доказами підготовки або вчинення такого злочину;
- здійснювати аудіо-, відеоконтроль особи, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж, електронних інформаційних мереж;
- мати гласних і негласних штатних та позаштатних працівників, установлювати негласне конфіденційне співробітництво з громадянами згідно з положеннями ст. 275 Кримінального процесуального кодексу України та ін. [10].

Матеріали оперативно-розшукової діяльності, які містять ознаки розкрадань бюджетних коштів і визнані достатніми для відкриття кримінального провадження (містять приводи і підстави), передаються до органу досудового розслідування для здійснення досудового слідства. Ці матеріали використовуються для отримання фактичних даних, які можуть бути доказами у кримінальному провадженні. Їх особливістю є те, що вони отримуються, як правило, негласними мето-

дами, що створює сприятливі умови для встановлення всіх обставин учиненого злочину після відкриття кримінального провадження. Зокрема, під час відкриття кримінального провадження за оперативно-розшуковими матеріалами створюються умови для проведення негласних слідчих (розшукових) дій, передбачених Главою 21 КПК України, змістом яких є використання тих самих оперативно-розшукових методів, але вже у процесуальній формі, чим забезпечується доказове значення їх результатів.

Слідча ситуація 2. *Виявлення ознак злочинів та їх документування органом державного фінансового контролю в результаті перевірки діяльності державного цільового фонду.*

Відповідно до статей 1, 2 Закону «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», спеціально уповноважений Кабінетом Міністрів України центральний орган виконавчої влади здійснює державний фінансовий контроль за використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, у тому числі бюджетних коштів, що виділяються для реалізації державних соціальних програм державним цільовим фондам (орган державного фінансового контролю) [11]. Орган державного фінансового контролю здійснює свою діяльність у формах державного фінансового аудиту (перевірки законного та ефективного використання державних чи комунальних коштів і майна), інспектування (ревізії з метою виявлення виявлення фактів порушення законодавства і встановлення винних у їх допущенні) і проведення моніторингу закупівель (статті 3–5 Закону).

Орган державного фінансового контролю, зокрема, має право під час проведення ревізій вилучати у підприємств, установ і організацій копії фінансово-господарських та бухгалтерських документів, які свідчать про порушення, а також одержувати від службових і матеріально відповідальних осіб письмові пояснення з питань, які виникають у ході здійснення перевірок. У випадках виявлення зловживань і порушень чинного законодавства працівники органу державного фінансового контролю зобов'язані передавати правоохоронним органам матеріали ревізій (статті 10, 12 Закону). На підставі Закону «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» Кабінетом Міністрів України 3 лютого 2016 р. було затверджено Положення про Державну аудиторську службу України (Держаудитслужба), яка й реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю безпосередньо і через свої міжрегіональні територіальні органи [12].

Потрібно зазначити, що взаємодія правоохоронних органів із Держаудитслужбою може мати місце як під час передавання правоохоронним органам матеріалів планових чи позапланових ревізій (перевірок), так і під час ініціювання ревізій органом досудового розслідування після відкриття кримінального провадження. Ці питання врегульовані міжвідомчим нормативно-правовим актом – Порядком взаємодії між органами державної контрольної-ревізійної служби та органами прокуратури, внутрішніх справ і Служби безпеки України, затвердженим Наказом Головного контролю-ревізійного управління України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 № 346/1025/685/53 [13]. Відповідно до вказаного Порядку (п. 5.4.), під час інформування правоохоронного органу підрозділом Держаудитслужби про виявлені порушення або передачі

ревізійних матеріалів у листі до правоохоронного органу коротко зазначається:

– коли, ким, на якій підставі і за який період проводилася ревізія;

– встановлені факти основних порушень законодавства (назва, дата, номер, стаття чи пункт нормативно-правового акта), розмір матеріальної шкоди (збитків) та посадові (службові) особи, внаслідок дій або бездіяльності яких допущено порушення законодавства та завдано матеріальну шкоду (збитки);

– які заходи для усунення порушень законодавства та відшкодування матеріальної шкоди (збитків) було вжито органом Держаудитслужби та керівництвом об'єкта контролю.

Матеріали ревізій, які передаються до правоохоронного органу в повному обсязі, мають містити такі документи:

– оригінал акта ревізії з додатками, на які є посилення в ньому;

– заперечення (зауваження) об'єкта контролю до акта ревізії та висновки органу Держаудитслужби до них;

– копію повідомлення правоохоронному органу про доцільність вилучення документів (якщо в ході ревізії ревізорами тимчасово вилучалися документи у зв'язку з їх підробленням або виявленими порушеннями з ознаками зловживань);

– опис документів, що додаються до супровідного листа.

У разі недотримання вимог пункту 5.4 цього Порядку, що не дає можливості у повному обсязі об'єктивно дослідити обставини виявлених фактів порушення законодавства та/або матеріальної шкоди (збитків), доопрацювання органом Держаудитслужби ревізійних матеріалів проводиться протягом 10 робочих днів від моменту надходження відповідного звернення правоохоронного органу (п. 5.6. Порядку).

Під час отримання органом досудового розслідування таких матеріалів від органу державного фінансового контролю (Держаудитслужби), у яких зафіксовано результати перевірки діяльності державного цільового фонду, і внесення відомостей до ЄРДР проводяться слідчі (розшукові) дії: допит ревізорів як свідків та інших свідків (працівників відповідного фонду), вилучення (отримання) документів та їх огляд, обшуки, проведення експертиз документів та фінансово-економічних експертиз тощо.

Висновки. Підсумовуючи, потрібно зазначити, що особливості початку розслідування розкрадань майна під час реалізації соціальних програм в умовах воєнного стану зумовлюються, перш за все, характером матеріалів, у яких задокументовано ознаки цих злочинів. Саме вони зумовлюють алгоритми проведення гласних і негласних слідчих (розшукових) дій, особливостей їх проведення в умовах воєнного стану (дистанційний допит свідків, огляд речей і документів та їх збереження), прийняття та оформлення процесуальних рішень.

Список використаних джерел

1. Про державні цільові програми : Закон України № 1621-IV від 18.03.2004. (із подальшими змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> (дата звернення: 01.02.2023).
2. Ломоносова Н., Бабич К. Соціальний захист і війна в Україні (24 лютого – 30 квітня 2022). URL: <https://cedos.org.ua/researches/> (дата звернення: 02.02.2023).
3. Матусовский Г.А. Экономические преступления: криминалистический анализ. Харьков : Консум, 1999. 480 с.
4. Протидія злочинам у бюджетній сфері: методичні рекомендації / О.Є. Користін та ін. ; за заг. ред. О.М. Джужі. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2012. 92 с.
5. Степанюк Р.Л. Криміналістичне забезпечення розслідування злочинів, вчинених у бюджетній сфері України : монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. А.Ф. Волобуєва. Харків : Ніка Нова, 2012. 382 с.
6. Гейко К.Г. Слідчі ситуації в досудовому розслідуванні злочинів у сфері функціонування державних цільових фондів. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. Серія «Право»*. 2015. № 20. С. 181–185.
7. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за мародерство : Закон України від 03.03.2022. № 2117. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20> (дата звернення: 02.02.2023).
8. Про Бюро економічної безпеки України : Закон України від 28.01.2021 № 1150-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20> (дата звернення: 03.02.2023).
9. Протидія злочинам, що пов'язані з легалізацією доходів, одержаних злочинним шляхом : науково-практичний посібник / С.І. Ніколаюк та ін. Київ : КНТ, 2006. 374 с.
10. Про оперативно-розшукову діяльність : Закон України від 18 лютого 1992 р. № 2135-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 06.02.2023).
11. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні : Закон України від 26 січня 1993 р. № 2939-XII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12> (дата звернення: 06.02.2023).
12. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету міністрів України від 03 лютого 2016 р. № 43. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43> (дата звернення: 07.02.2023).
13. Порядок взаємодії між органами державної контрольно-ревізійної служби та органами прокуратури, внутрішніх справ і Служби безпеки України : Наказ Головного контрольно-ревізійного управління України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Генеральної прокуратури України від 19.10.2006 № 346/1025/685/53. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1166-06> (дата звернення: 07.02.2023).

References

1. Pro dergavni tcilovi progprami: Zakon Ukraini № 1621-IV vid 18.03.2004 (z nastupnimi zminami). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> (data zvernenny 01.02.2023) [in Ukrainian].
2. Lomonosova N., Babich K. Sotsialni zahist i vyina v Ukraini (24 lutogo – 30 kvitny 2022). Retrieved from <https://cedos.org.ua/researches/> (data zvernenny 01.02.2023) [in Ukrainian].
3. Matusovskyi G.A. (1999). Ekonomicheskie prestupleniy: kriminalisticheskyi analiz. H. :Konsum. 480 s. [in Russian].

4. Koristin, S.S. Chernyvskiy, V.I. (2012). [Vasilinchuk ta in. Protidiy zlochinam u budgetnyi sferi: metodichni rekomendacii.]; za zag. red. O.M. Dgugi. K. : Natc. akad. vnutr. sprav. 92 s. [in Ukrainian].
5. Stepanuk R.L. (2012). Kriminalistichne zabezpechenny rozsliduvanny zlochiniv, vchinenih u budgetnyi sferi Ukraini : monografiya; za zag. red. d-ra urid.nauk, prof. A.F. Volobueva. H.: Nika-Nova, 382 s. [in Ukrainian].
6. Geiko K.G. (2015). Slidchi situatsii v dosudovomu rozsliduvanni zlochiniv u sferi funktsionuvanny dergavnih tsilovih fondiv. Visnik Harkivskogo natsionalnogo universitetu im. V.N. Karazina. Seriy «Pravo». № 20. S. 181–185 [in Ukrainian].
7. Pro vnesenny zmin do Kriminalnogo kodeksu Ukraini shodo posilenny vidpovidalnosti za maroderstvo: Zakon Ukraini vid 03.03.2022 № 2117. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2117-20> (data zvernenny 02.02.2023) [in Ukrainian].
8. Pro Buro ekonomichnoi bezpeki Ukraini: Zakon Ukraini vid 28.01.2021 № 1150-IX. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20> (data zvernenny 03.02.2023) [in Ukrainian].
9. Protidiy zlochinam, sho povyzani z legalizatsieu dohodiv, oderganih zlochinim shlyhom: naukovo praktichniy posibnik [S.I. Nikolauk, D.I. Nikiforchuk, A.G. (2006). Semchuk ta in.]. K.: KNT, 374 s. [in Ukrainian].
10. Pro operativno-rozshukovu diylnist : Zakon Ukraini vid 18 lutogo 1992 r. № 2135-XII (z nastupnimi zminami) Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (data zvernenny 06.02.2023) [in Ukrainian].
11. Pro osnovni zasady zdiysnenny dergavnogo finansovogo kontroly v Ukraini: Zakon Ukraini vid 26 sichny 1993 r. № 2939-XII (z nastupnimi zminami). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12> (data zvernenny 06.02.2023) [in Ukrainian].
12. Pro zatverdgeny Pologenny pro Dergavnu auditorsku slugbu Ukraini: Postanova Kabinetu ministriv Ukraini vid 3 lutogo 2016 r. № 43. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43> (data zvernenny 07.02.2023) [in Ukrainian].
13. Porydok vzaemodii mig organami dergavnoi kontrolno-revizyinoi slugbi ta organami prokuraturi, vnutrishnih sprav i Slugbi bezpeki Ukraini: Nakaz Golovnogo kontrolno-revizyynogo upravlinny Ukraini, Ministerstva vnutrishnih sprav Ukraini, Slugbi bezpeki Ukraini, Generalnoi prokuraturi Ukraini vid 19.10.2006 r. №346/1025/685/53. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1166-06> (data zvernenny 07.02.2023) [in Ukrainian].

Chuiko Yevhen,

Postgraduate Student

(Donetsk State University of Internal Affairs, Kropyvnytskyi)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9791-8309>

FEATURES OF INITIATING THE INVESTIGATION OF THEFT OF FUNDS DURING THE IMPLEMENTATION OF SOCIAL PROGRAMS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE

The article notes that the introduction of changes to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine was connected with the introduction of martial law. This significantly affected the criminal-legal qualification of embezzlement of funds during the implementation of social programs and the procedure for making individual procedural decisions. Peculiarities of the method of investigation of crimes of this category also arose. The mechanism of acquisition of funds of state trust funds is analyzed. Proposals on methods of detection and documentation of such crimes by law enforcement agencies have been formulated. Taking this into account, the peculiarities of the primary materials about the embezzlement of funds by officials of state trust funds were investigated. These materials are transferred to the pretrial investigation body.

The legislation regulating operational investigative activities and the preparation of relevant documents were analyzed. The legislation regulating the activities of the state financial control bodies and the drafting of audit reports is analyzed. The list of materials to be sent to law enforcement agencies for pre-trial investigation has been determined.

In this way, the features of the primary materials on the embezzlement of funds during the implementation of social programs were determined and typical investigative situations of the beginning of the pre-trial investigation were formulated: detection of signs of crimes and their documentation by operational units as a result of monitoring the activities of the state trust fund using operational and investigative methods; detection of signs of crimes and their documentation by the state financial control body as a result of checking the activities of the state trust fund. The specifics of the indicated investigative situations are highlighted; provisions are formulated regarding the specifics of the investigator's action algorithms at the initial stage of the pre-trial investigation.

Key words: social programs, embezzlement, martial law, state trust funds, investigative methods, financial control, pre-trial investigation.

Надіслано до редколегії 26.02.2023